

MAKTABGACHA TA'LIM VA TARBIYA JARAYONINI AMALGA OSHIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR

Muhammadiyeva Shaxnoza

Samarqand viloyati Kattaqo'rg'on shahar 19- M.t.t

Annotatsiya: *Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tizimida mavjud muammolar, bu muammolarni bartaraf etishdagi amalga oshirilayotgan islohotlar va "Ilk qadam" davlat dasturining ahamiyati haqida fikr yuritilgan. MTTda mashg'ulotlarning interfaol metodlar asosida tashkil etishning afzalliklari ko'rsatib berilgan.*

Kalit so'zlar: *Maktabgacha ta'lim, Maktabgacha ta'lim Yoshi, Islohotlar,*

Ta'lim-tarbiya, Uzluksiz ta'lim, Pedagogik jarayon, Fan Interfaol. Maktabgacha ta'lim tizimi inson shakllanishidagi eng muhim bo'g'in, eng muhim davr hisoblanadi desak mubolag'a bo'lmaydi. Chunki mazkur ta'lim yoshi garchi inson hayotining qisqa fursati bo'lsada, bu davrda bola butun hayoti davomida o'rganganining ko'p foizini anglab yetadi va o'rganadi. Bu davr kelajak hayot uchun poydevor bo'lib xizmat qiladi.

Xo'sh, bola hayotining muhim davrida unga ta'lim-tarbiya berish bilan shug'ullanuvchi ushbu tizimda qanday muammolar mavjud va ular qay tariqa hal qilinmoqda? Sohada qanday yangiliklar kuzatilmoqda? Islohotlardan nimalarni kutish mumkin?

Bola hayotidagi muhim sanalgan ushbu ta'lim bosqichida bir qancha hal etilish va yechimini topishi zarur bo'lgan masalalar mavjud, Jumladan:

- maktabgacha yoshdagi bolalarni maktabgacha ta'lim muassasalariga to'la qamrab olish;
- maktabgacha ta'lim muassasalaridagi ta'lim-tarbiya jarayonini hozirgi zamon talablariga javob bera oladigan tarzda tashkil etish;
- mashg'ulotlarni interaktiv tarzda, qiziqarli o'tishini ta'minlash. Maktabgacha ta'lim sohasi uzluksiz ta'lim tizimining birlamchi bo'g'ini hisoblanib, u har tomonlama sog'lom va barkamol shaxsni tarbiyalab, maktabga tayyorlashda g'oyat muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, mamlakatimizda mazkur sohani yana-da taraqqiy ettirish, farzandlarimiz uchun barcha sharoitlarni yaratish yo'lida tizimli ishlar amalga oshirilmoqda. Shu bilan birga, bolalarni maktabgacha ta'lim muassasalariga qamrab olishda nafaqat davlat, balki nodavlat ta'lim muassasalarining hissasi sezilarli ortmoqda.

Umuman, mazkur vazirlik tashkil etilgandan buyon, maktabgacha ta'lim muassasalari 5 211 tadan 8 104 taga, bolalarni qamrab olish darajasi 27,7%dan 61,8%ga oshgani diqqatga molik. Maktabgacha yoshdagi bolalarni har tomonlama rivojlanishini ta'minlashga qaratilgan pedagogik jarayon sodda, yosh guruhlariga mos va rang-barang bo'lishi lozim. Ta'limtarbiyaviy ishlarni muvaffaqiyatli amalga oshirilishi maktabgacha ta'lim muassasalaridagi pedagogik jarayonni, har bir faoliyat turini to'g'ri tashkil etishga bog'liq bo'ladi. Mashg'ulotlarda bolalarning dunyoqarashlarini har tomonlama, ham jismoniy, ham ma'naviy, ham ruhiy shakllantirish va rivojlantirish masalalarini asosiy

maqsad sifatida belgilab olish hozirgi pedagoglar oldida turgan asosiy vazifalardan sanaladi. Ushbu vazifalarni amalga oshirishga pedagog-tarbiyachilarga davlat tashkilotlari tomonidan yetarli darajada moddiy-texnik va uslubiy-metodik yordamlar ko'rsatilmoqda. Masalan, 2018 yildan tatbiq qilinayotgan yangi maktabgacha ta'lim sohasi uchun "Ilk qadam" dasturi davlat talablariga asoslangan va respublikadagi barcha maktabgacha ta'lim muassasalari bu dastur bilan tanishtirilgan. Davlat va dastur talablarini o'zida jamlagan hujjatlar paketi barcha mintaqalardagi MTTlarga yetkazilgan. Bundan tashqari, O'zbekistonda birinchi marta hammaga mavzuviy rejalashtirish dasturlari tarqatilgan. "Ilk qadam" deya nomlangan ushbu dasturning asosiy tamoyili - ta'lim jarayoniga qo'shilayotgan kichik yoshli bolalarning ilk qadamlari hisoblanadi.

"Ilk qadam" dasturining asosiy vazifalari:

- maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishi, ta'lim-tarbiyasi mazmuni va sifatiga qo'yiladigan talablarni belgilash;
- milliy, umuminsoniy va ma'naviy qadriyatlar asosida bolalarga ta'lim-tarbiya berish, rivojlantirishning samarali shakllari va usullarini joriy etish;
- ta'lim-tarbiya jarayoniga pedagogik va zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish;
- kadrlarni maqsadli va sifatli tayyorlash uchun ta'lim, fan va ishlab chiqarishning samarali integratsiyasini ta'minlashdan iborat.

Dastur asosida bilim olish jarayonini o'yinlar orqali rivojlantirish yotadi.

Bolalarda ilm olish, ijod, ijtimoiy yo'nalish kabi tushunchalar rivojlanadi, sog'lom hayot tarzi tarbiyalanadi va ular ijtimoiy muhitda o'zlarini qanday tutish kerakligini tushuna boshlashadi. Maktabgacha yoshdagi bolalarni qiziquvchan, harakatchan, tashabbuskor, erkin fikrlovchi, kuzatuvchan, sog'lom qilib tarbiyalash ota-onalar vatarbiyachilar oldida turgan muhim vazifa sanaladi. Mashg'ulotlarni ilg'or pedagogik texnologiyalarga asoslangan holda zamon talablariga xos, bolalarni har tomonlama

faollashtiruvchi usullarinterfaol metodlar orqali tashkil etish juda yaxshi samara beruvchi omil sanaladi. Ta'lim jarayonida interfaol metodlar, innovatsion pedagogik va axborot texnologiyalaridan foydalanib, ta'limning samaradorligini oshirishga bo'lgan qiziqish, e'tibor hamda talab kundan-kunga kuchayib bormoqda. Ta'limtarbiya jarayonida pedagogik texnologiyalardan foydalanishning ahamiyatli tomoni, shaxsni rivojlantiruvchi ta'limni amalga oshirish imkoniyatining kengligidir.

Zamonaviy texnologiyalar qo'llanilganda pedagoglar tarbiyalanuvchilarga egallayotgan bilimlarni o'zlari qidirib topishlariga, mustaqil o'rganib, tahlil qilishlariga, hatto xulosalarni ham o'zlari keltirib chiqarishlariga e'tibor qaratishlari zarur. Pedagog bu jarayonda shaxs va jamoaning rivojlanishi, shakllanishi, bilim olishi va tarbiyalanishiga sharoit yaratadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimida qator islohotlar amalga oshirilmoqda, ularning bari bolalar va pedagoglar manfaatlari yo'lidaxizmat qilishiga, shuningdek maktabgacha ta'lim sifatini yaxshilashga qaratilgan. "Ilk qadam"

davlat o'quv dasturi va "Ilm yo'li" variativ dasturlarida barcha narsaning asosi ijtimoiy yondashuvdir, ya'ni diqqat markazida - bola va uning manfaatlari turadi.

Pedagog ota-ona, pedagogik tarkib, bolaning o'zi va albatta, jamiyat hamda davlat kabi ijtimoiy hamkorlar bilan bir ijtimoiy muhitni tashkil etishi lozim. Tarbiyachi tomonidan mashg'ulotlar davomida qo'llaniladigan interfaol metodlar bolalarning qiziqishlarini oshirish bilan bir qatorda ularning ehtiyojlarini qondiradigan darajada tashkil etilishi maktabgacha ta'limning sifatini oshiruvchi muhim asos bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. 1.Turdieva M. J. The essence of organizing the process of preschool education and education on the basis of an individual approach //International Engineering Journal For Research & Development. – 2021. – T. 6. – №. SP. – C. 3-3.
2. Turdieva M.J. The Role of the 'First Step' State Curriculum in the Preschool Education System. INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY RESEARCH AND ANALYSIS. Volume 04 Issue 02 February 2021. Page №.-202-204.
3. Gafurova D. K. Formation of fluid speech in preschoolers //International Engineering Journal For Research & Development. – T. 6. – №. 1. – C. 5-5.
4. O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi.T.:2019 yil.
5. Mirziyoyev Sh.M. 2017-2020-yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari tog'risidagi qaror. T.: 2016 y. 26 dekabr.
6. Maktabgacha ta'lim muassasasining "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi. T.: 2018 y.